

Излазе сваки дан сем недеље. — Цена: на годину 12 динара, на пола године 6 динара, на 3 месеца 3 динара, на месец дана 1 динар. За вностраниство 30 динара годишње.

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

БРОЈ 5 ПАРА

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

Уредништво је у штампарији Радековића Администрација у Социјалистичком Народној Дому.

ТЕЛЕФОН

Радаковиће 646
Администрације 670

Република се не враћају. Огласи се штампају по врло јефтиној цени

Ко је главни кривац?

У нашем индустријском центру, Лесковцу, већ два месеца не пуше се фабрички оцаи. А, по свима изгледима, то ће стање потрајати још подуже време, јер у борби између радника и фабриканата не осећа се ни са које стране да је крај близу. Фабриканти очекују да ће раднике натерати на потпун слом сваке отпорне снаге, не знајући да је већина радника пре готова да се исели него да се безнадежно савије у јарам старе експлоатације.

У овој дугој и великој борби истакнуто је на пуну светлост јавности не само очајно бедно стање фабричког пролетаријата у Србији, већ и још бедније држање наших „социјалних политичара“ и такозваних привредних инспектора.

Сукоб између радника и фабриканата у Лесковцу наступио је у првом реду због тога што привредна инспекција није вршила своју дужност. У фабрикама је радно време било неограничено и зависило је од жеља фабриканта и издржљивости радника. Дечја и женска радна снага сатирана је без икакве поштеде. У неиздржљивој фабричкој атмосфери, без икаквих мера за заштиту здравља радника, пропало је поколење за поколењем, а свирепе поступање фабриканата, казне, батине, вређање, пили су душу овом капиталистичком робљу. Када никакве представке Радничке Коморе нису могле побудити привредну инспекцију да у лесковачким фабрикама спроведе заштитне одредбе Закона о радњама, морало је доћи до непосредна сукоба и тај сукоб је морао узети тако оштру форму.

Главни мотиви нерада привредне инспекције били су нам потпуно јасни тек после њена држања у току самог штрајка. Још је раније многом раднику могло изгледати да привредна инспекција не врши своју дужност, да она пати од некретности и немања свести о дужности и одговорности. У току штрајка, међутим, показало се да наша привредна инспекција болује од једне теже болести. Када је требала да ради и да стање у нашим фабрикама учини колико толико сношљивијим, она није радила ништа; а када је истерана штрајком да се на лицу места појави, она је радила у корист фабриканата. У ствари то је једно исто. У оба случаја привредна инспекција је радила, али за фабриканте! У оба случаја она се показала срамна агената фабриканата.

Послат из министарства привреде, један млади човек није могао а да се не згрози стања које влада у лесковачким фабрикама и да не поднесе један веран извештај. И место да се нешто предузме на основу тога извештаја г. Станојевића, у Лесковцу је још један његов шеф г. Сима Аврамовић да баца анатему на штрајкаше и да, у братском загрљају са фабрикантима, држи комитама и жандармима предавање о томе како радници

по закону немају права на штрајкашке страве!

Тек тада је ствар постављена на своје теме. Ми смо имали тај куриозан доживљај: да полицајска власт води читаву пољемску са „вршиоцима социјалне правде“ око радничкога права на штрајкашке страве ради обавештавања. А од тога тренутка када је доживела да је полиција учи шта се данас, као минимум права, радницима мора признати, привредна инспекција је изгубила право на опстанак. Њено морално банкротство у очима радника је потпуно.

Али није крива привредна инспекција што је била те зле среће да падне у руке за тај деликатан позив недостојних људи. Болест од које данас та млада установа пати, то је болест људи који је представљају и држе. А од те болести има лека, лака, брза, јевтина. Треба послати те људе у полицију за којима ова плаче, а инспекторску дужност пренети на друге који је неће компромитовати, у првом реду на оне који имају куражи не биши лакеји фабриканата.

На дрзу руку Лепо решење

Изшла је најзад, у другом по прављеном издању, чувена Уредба о приоритету. Пишање о томе ко ће имати првенство приликом свечаности регулисано је на један врло оригиналан начин, достојан збиља мудре фузионашке комисије и њиховог још мудријег Пашића. У уредби се наиме вели, да се пишање о томе ко треба да стоји на најугледнијем месту у цркви: председавник цивилне или председавник војне власти, има решити према томе како је у ком месту уобичајено!

Другим речима, пошто ни Пашић, ни краљ Петар нису могли решити пишање ко треба да има првенство у држави: цивилна или војна власт, остављено је мојци цркви, што ће рећи Господу Богу, да га он на неки начин реши. Бог чува Србију; што је наша национална де виза, па владар ће нам тај добри Бог и овога пушта пришећи у помоћ.

Сироша Црква! Мало је ишло се у кој шуку сваки дан појови, него ће сад да се пренесе на њено светио земљиште и туће између окружних начелника и команданата места. И од тога ко имадне тежу пеници: господин дивизијар или господин начелник, или ко имдне дуже ношће: госпођа дивизијарка или госпођа начелниковица, зависиће ко ће у земљи Србији имати приоритет: војна или цивилна власт.

Све у духу енглескога парламентаризма.

Човек што се смеје.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Још једно признање

Последњи број Земљорадничке Задруге, од 10 маја, доноси једно искрено признање о беди и пролетаризацији која све више захвата наше село. За нас то признање има у толико више вредности што га даје лист надлежан за те ствари и стручан за те ствари, а сем тога и лист који је озбиљан и у коме се може наћи доста паметнога и поучнога. Ево како гласи у целини тај чланак Земљорадничке Задруге:

Беда на селу расте

Прошвио очекивањима оних, ко-

ји су истицали привредни пољети земље у последњем добу, сиромаштина на селу расте. Потпуно супротно индустрији и трговини, које цветају и снажно гомилају капитале појединцима, у земљорадњи се врши један процес, који треба да забрине сваког човека, који гледа мало даље у народну будућност, који не види и не мери напредак у друштву по величини палата у Београду и по величини и броју новчаних завода.

По статистици из 1905 године било је у Србији 11³³%, тј. дванаест људи на сваку сто људи, који нису имали нигде личега свог. У 1911 години број оних, који немају ништа, износио је 17 на сваку стотину. За пет година порастао је дакле број бескућника за преко 50%. Свака година доноси нам дакле на сваку стотину људи по једног који не може ништа да назове своје. Период „полета“ и „напретка“ у привреди обележава се и у повећању ових бедника. И што је главно, њихов број расте снажније на селу но у градовима.

Седмаест од сто бескућника значе срамоту за нашу земљу, у којој сви парадирају демократијизмом, али у којој се бољећивост и осећање за народ огледа у високим дивидендама, што нижим надницама и што већој интересној стопи. Ми немамо шта да додамо овоме чланку који као да је писан за наш лист. Напомињемо само да чак ни овако представљени односи не одговарају потпуно стварности. Они су још много гори и страшнији него ли кад се посматрају кроз лулу наше несавршене, бедне званичне статистике.

И после свега овога, нама се стално од стране буржоазије, декламује како Социјална Демократија нема ни каква посла на селу, у коме се, по признању самог органа земљорадничких задруга, процес пролетаризације врши брже него ли чак и у варошима!

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ ЖИВОТ Аустрија, Италија и Арбанија

Догађаји не теку како дипломате желе већ по својим унутрашњим законима. И тај ток догађаја демантовао је предвиђања грофа Берхтолда. Место да послужу још тешњем зближењу заједнички рад у Арбанији довео је до узајамног неповерења, мржње и оптуживања. Већ месец дана, непосредно после експозеа грофа Берхтолда, догађаји у Арбанији почели су се развијати супротно жељама Аустрије и Италије. У Арбанији је плануо устанак, и то је забринуло обе савезнице. Кнез Вид прогнао је Есад пашу, и то је увредило Италију. Присталице Есад пашине почеле су устанак уперивати директно против кнеза Вида, и то је огорчило Аустрију.

И од тог доба с узајамним оптужбама не престаје се. Чак се и јавно мњење у Италији и Аустрији сасвим супротно односно према устанку. Док аустријска штампа кличе, кад год кнезу Виду и његовим трупама пође за руком да одбију устанике, дотле талијански листови ревносно и с очитим задовољством бележе сваки пораз кнежевих присталица. Док Аустрија успех своје политике везује за судбину кнеза Вида, дотле Италија као да се нада успеху тек од пропасти овог пруског поручника на арбанском престолу. Требало је, дакле, само да се јави неки неочекивани обрт у Арбанији па да Италија и Аустрија от-

крију своје праве намере и почну вући свака на своју страну.

А та супротност због Арбаније већ одавно постоји и до сад је била само притајена. Кад се нису могле споразумети да је поделе, они су јој почеле тражити владара. У стварању арбанске државе један од најтежих момената био је погађање између Аустрије и Италије око кнежевског кандидата. Свака од њих имала је по неколико својих штићеника и свака је желела да њен утицај на арбанском двору претеже. И, као увек у таквим случајевима, изабран је неко, којег ни једна ни друга нису нарочито марили, кандидат немачког цара и румунског краља. Око његовог заобијања повела се борба. Свака од њих хтела је преко њега да влада Арбанијом. И ако је Аустрија придобила кнеза Вида, Италија му је за првог саветника поставила свог повереника, Есад пашу.

И сад, кад је Есад паша уклоњен, а кнез Вид и сам близу пада, Аустрија и Италија само настављају своју политику. Док су имале своје поверенике на престолу и око њега борба се водила скривено, сад, кад су ишчезле личности које су ту политику водиле, подземна борба постаје отворена.

Само, мора се увек имати на уму да се та борба не води једино ради Арбаније, већ поглавито око превласти на Јадранском Мору. Ту лежи тежиште талијанске политике, ту лежи и узрок талијанско-аустријске супротности. И већ деценијумима девиза аустријске дипломатије је: Италија сме имати само једну обалу. Сваки покушај Италије да доминира обема обалама значи би опасност по аустријске интересе. Тако се борба око Арбаније јавља само као део једне обимније и замашније борбе, борбе око превласти на Јадранском Мору. Али о томе ћемо говорити у засебном чланку.

БАЛКАН Румунија

— После посете руског цара —

II

Као што рекосмо у претпрошлом броју, посета руског цара имала је за циљ промену спољне политике Румуније, издвајање Румуније из Тројног Савеза. Отуда је толико прегрешање те посете у аустро-угарској штампи и труд званичне Аустро-Угарске да се докаже неприродност јаче везе Румуније и Русије. Издвајање Румуније из Тројног Савеза у овом моменту пада још теже Аустро-Угарској што односи са Италијом такође нису добри и што ова не престаје помишљати да једног дана поврати од Аустрије крајеве у којима живе Талијани и да завлада сама Јадранским морем у Албанији. Нова румунска политика према томе слаби снагу Аустрије према Италији. Но она исто тако слаби снагу Тројног Савеза према Русији, а нову поделу снага на Балкану за извесно време учвршћује. Па чак и Немачка не показује добру вољу да пуном снагом заштити сваки поступак Аустро-Угарске.

Интересантан је интервју бившег румунског министра, конзервативца, Тзке Јонеску са сарадником руског листа „Биржевија Вједомости“ — а који излаже верно и гледиште да наше либералне владе Брањаније је о биланској и националној политици Румуније. К.о и Брањани, Јонеску утврђује да је владајућа Румунија потпуно задовољна посетом царевом,

која је крупан политички догађај, и да је радосно поздравља. Да не би кварно леп угисак, и он не помиње Бесарабију, али се сећа Буковине и Трансилваније, које су под Угарском, изјављујући да он — као и цела либерална и конзервативна буржоазија — признаје да не може бити говора о присаједињењу њиховом Румунији, већ да би се он задовољно само бољњим режимом који би Маџари требали да заведу тамо.

За Бугарску, Јонеску вели да треба да заборави на прошлост и на Добруду: је, вели, не могу поједине државе да враћају једна другој отете територије, пошто би то изазвало крах у политици. Другим речима, Јонеску отворено потврђује принципе буржоаске „националне“ политике која се састоји у потчињавању туђих нација и отимању туђих територија, само ако се има довољно снаге за то. Бугарска, с тога, има да се помири са тим и да се придружи нама, да би и она згодном приликом могла закочити што од кога суседа — само не од нас.

Ту балканску политику воде и остале балканске државе. И њима је добро дошао сваки политички моменат где се нешто може отргнути од својих суседа, па ма животног интереса народа, па ма будућност целог Балкана зависила од савеза и братства са тим суседом. Па када такви мотиви руководе балканске буржоазије у њиховој балканској и националној политици, зар се не може очекивати сутра дан један нов блок, рецимо Румуније, Бугарске и Турске против Грчке и против Србије, или Румуније и Бугарске против Грчке, или опет Србије Румуније и Грчке против Бугарске и тако у бесконачност, или управо у блиску будућност која значи пропаст Балкана.

Балканске буржоазије стимљује једна другој територије и народе, размењују их за своје рођене. Ми их за то морамо спојити у једну заједницу, те да одузмемо буржоазији могућност да их дели и размењује.

Конзул лиферант штајкбрехера

Аустријски конзул у Београд постао је лиферант штрајкбрехера за лесковачке фабрике. Лесковачким фабрикантима, поред лесковачке полиције и фузионашке владе, који су све силе сложили у врбовању штрајкбрехера и сламању штрајка, у последњем моменту прискочио је у помоћ и београдски аустријски конзул. Он је пре неколико дана незаконито издао пасоше четрнаесторици штрајкбрехера који су наврбовани у Ческој.

Незаконитост конзулова је у томе, што је издао пасош штрајкбрехерима, и ако они полазећи из свога места пасоше нису могли добити. Међутим, за издавање пасоша надлежна је месна власт, а конзул међутим може давати пасоше само за повратак у земљу а никоме не и за иселовање из земље. И кад је конзул београдски, само за то што су лесковачки фабриканти лично код њега долазили и молили га да им омогући пролаз штрајкбрехера из Земуна где су без пасоша три дана седели и чекали на земуноској железничкој станици, ненадлежно издао из Београда пасош да штрајкбрехери из Земуна пређу у Београд, онда значи да се конзул ставља у службу фабриканата за сламање штрајка.

Пролетаријат Србије, од овога поступка конзуловог можда ће имати мало штете, но само у толико у колико ће се штрајк у лесковачким фабрикама за неколико дана продужити. Али

штрајк ће ипак морати победити, јер 14 штрајкбрехера не утичу ниуколико на резултат борбе коју води 800 радника. Али ће од овога некоректног и неморалног поступка конзуловог пролетаријат Србије имати и користи. Користи због тога што се овим поступком најеклатантније утврђује, да међународна буржоазија, ма како се међусобом гложила о освајање пијаца и политичку превласт, ипак је у борби против интереса радничке класе подпуно солидарна.

Наша Партија и Главни Рад. Савез предузеће потребне кораке да се овај поступак београдског аустријског конзула достојно жигосе, не само у Србији већ и у Аустрији. Јер ће наша братска партија у Аустрији, не само у својој штампи већ, надамо се, и у бечком парламенту ставити г. конзула на оптуженичку клупу и приковати за срамни стуб штрајкбрехерских лифераната.

Из партије

Интернационална конференција студената социјалиста. На предлог америчких студената социјалиста решено је да и студенти социјалисти одр-

же своју конференцију приликом Интернационалног конгреса у Бечу. Сазив конференције поверен је бечким друговима и они су нам послали ову notiцу:

„На предлог америчких и енглеских студената „Слободно Удружење Социјалистичких Студената у Бечу“ позива студенте социјалисте свију земаља на један састанак информативног карактера 7 августа у Бечу. Наше Удружење моли оне студенте, који хоће доћи у Беч, да нас о томе известе на адресу: Edmund Schlesinger, Wien, I. Maximilianstrasse № 5.

У исти мах молимо студенте да нас известе, да ли припадају којој социјалистичкој организацији. Ако то јесте случај, молимо их за име и адресу те организације.“

Збор. Чачанска Социјалистичка организација одржаће велики протестни збор на великој пијаци 15. Јуна 1914 г., за неизвођење Закона о радњама. Позивају се сви другови да изврше најпунију агитацију за збор. Истога дана позивају се сви партијски чланови на конференцију по подне у 2 часа у друштвеном стану. Дневни ред на конференцији.

Организација у Батинцу (окр. моравски) изабрала је управу: председник Јанко Милановић, секретар Борче Рајковић, благајник Груја Николић, чланови управе: Симеон Ђукановић, Јанко Пауновић и Јован Илић.

Из дана у дан

Радикално-напредњачки споразум. Јуче пре подне, била је седница Главног Одбора старијих радника на којој је решавано о заједничком раду на изборима са напредном странком. Данас ће главни одбор напредњака решавати о овом истом питању.

По свему изгледа да ће се још у току данашњег дана доћи до споразума између ове две странке.

Караула на граници. Влада је одобрила кредит од 700.000 динара, за подизање 96 караула на српско-бугарској граници.

Толики исти број караула подижу и Бугари на свој граници.

Самоубиство због дефицита. Кад је комесар Главне Контроле дошао јуче у Зајечар, и запечатити деозитну касу начелства окружног зајечару, тада му је писар полиције Сава Селић рекао:

— Ја имам у каси досада дефицита 7000 динара, ја пара немам да јај дефицит попуним, и с тога нећу нише да живим.

После ових речи, Сава је брзо извадио револвер, опалио на себе у прса и срушио се под астал.

Одмах су дотрчали сви чиновници на лице места и констатовали самоубиство. Сава се врло тешко повредио, и како лекари веле, неће остати у животу.

Кушаковића афера. Ми смо саопштили нашим читаоцима, да је Касациони Суд поништио решење варошког суда, по кривници Пере и Владе Кушаковића, који су окривљени, за куповину крађеног дрогерског еспапа, из дрогерија М. Антонијевића и Субашића.

Првостепени суд за варош Београд, није усвојио ове примедбе, него је дао своје противречне, и дело ће данас понова ићи пред општу седницу Касационог суда.

Железничка радничка у Нишу. Министар Грађевина тражио је од Државног Савета кредит у суми од 15.300 динара, ради исплате додатка техничком особљу и радницима, у нишкој железничкој радионици.

Шта се ради у бродарском друштву. Нема ни пуна недеља дана како је штрајк у српском бродарском друштву престао, па ипак, нови штрајк је опет на помолу због невоља појединаца у дирекцији друштвеној.

Инспектор Пера Јанковић, коме толерира поступке и сам директор Сава Кукић, почео је en mass да одпушта матрозе и ложаче, који су били у штрајку. Дана нема а да по неке од њих не одлучи или их дегретира, са већег на мањи положај.

Јуче су четири капетана у име воз-

ног особља протествовали и нагласили, да се тим злоупотребама стане на пут и ложачи и матрози не одпуштају, у противном запретили су штрајком.

Ми тражимо да министар привреде најенергичније стане на пут обесном инспектору, који врши само своје невоље, а не службу за коју се плаћа.

Извоз свиња. Од данас почиње клање дебелих свиња на кланици по општој тарифи. Аустријска влада дала је дозволу за увоз још 50.000 комада дебелих свиња из Србије.

Инспекција у Пароту. Привредни инспектор г. Лазар Богиневић, отпутовао је јуче у Парот, да изврши инспекцију послова, по Закону о радњама.

Задужење округа подринског. Министар финансија послао је предлог Државном Савету, по коме се одобрава округу подринском, да се може задужити са сумом од 800.000 динара код Управе Фондова, на подлози свога окружног приреза, за набавку свога возног парка и локомотива, за своје окружне железнице.

Из радничке коморе

Један протест

Радничка Комора опет је добила извештај из Зајечара а на име: да кмет општине Зајечарске Јота Бошковић и даље некажњено врши незаконита дела према радницима. Он демонстративноји без икаквог разлога неће да извршује чл. 142 зак. о радњама, неће да потврђује радницима уверења за повластицу подвоза у путовању која им издају радничке организације и тиме онемогућава радницима да одлазе из Зајечара у друга места ради тражења посла. Услед тога беспослени радници принуђени су да путују пешке или да продају све своје ствари да би дошли до новаца ради путовања. Једно уверење једног радника другог из Зајечара послали су Радничкој Комори, које је поред тога што је издато и оверено од стране радничке организације још и Еснафом проверено, и потврђено, али га општински кмет Јота Бошковић опет није хтео од стране општинске власти оверити.

Радничка Комора је приложила ово уверење уз представку Министарству Привреде и тражила да Министарство нареди Зајечарској општини да поштује чл. 142 зак. о радњама.

Невршење Зак. о радњама у Свилајци

Светислав Анђић предузимач у Свилајциу тера своје раднике да на грађевини раде од 4 часа изјутра па до 8 часова увече.

Сем тога овај предузимач не исплаћује уредно своје раднике. Кад би радници потражили своју зараду, предузимач им прети, заплашава их, тужи их полицији и општини за нерад.

Влајко Гранжман предузимач на мосту преко Мораве у близини Свилајциу примораво раднике да раде од 4 сата изјутра па до 8 и по сати увече и малтретира их при исплати. Услед оваког претераног радног

времена дешавају се веома често несрећни случајеви, који остају незапажени за јавност.

Радничка Комора је противу ових зликоваца упутила представку Министарству Народне Привреде и тражила да Министарство одмах примора ове предузимаче на експлоатацију радне снаге у границама закона о радњама.

Иза касарнских зидова

Неправедно кажњен

Г. Милановац

У 111 броју Радничких Новина изашао је напис о бијењу војника резерviste Симеуна Видојевића. Ту тучу видео је и Милош Урошевић, резевиста, сељак из Сврачковца, ср. таковски, и све је после причао шта је видео. Али му је за капетан Г. кл. Доброслав Максимовић зато осветио кад је Милош, пошто је пуштен с вежбе, својим послом дошао у Г. Милановац. Максимовић је Милоша, кад је овај наишао друмом поред касарне, са војницима дотерао у касарну и казнио са 15 дана затвора и стражарно спровео начелнику среза таковског, на издржавање казне.

Ваља напоменути, да је кажњени Милош оба рата издржао, и сд за толике поднесене жртве добија као награду казну затвором, зато што је морао посведочити противу једнога необузданог официра, једнога насилника који низашта бије војнике као стоку.

Сад у најбоље време пољског рада, Милош мора да лежи у затвору, док му летина, којом треба да исхрани своју породицу, да плати све државне дације, стоји неурђена. И

то се зове правда и поштење! Благо си га нама!

Војник у фијоци

5. јануара ове године ступили су на одслужење свога рока регрути свију родова оружја, и услед нездравих касарни многи су испропадали, неки помрли а већина се поразболела. Тако је и редов дринске болничке чете, Будимир Милаковић пао у болесничку постељу и после тешке болести добио 30 дана боловања. По истеку боловања имао је да се јави у своју команду која се налази у Новом Пазару. 24. о. м. кренуо се из Ваљева, а 25. у вече стигао у Краљево. Сутрадан крене се да пројужи пут, и на улици наиђе на једног грађанина који га запита одакле је. У тај час наиђе туд коњички мајор Велимир Вемић, чувени „херој“, са Бакарног Гумна и кроз Албанију. Позва к себи овога војника и корбачем га отера у затвор, који се налази код касарне коњичког пука, где су га одмах по његовој заповести затворили у фијоку. Кад је овај војник запитан зашто га хапси, он је набусито одговорио: зато што га није поздравио на улици. У истини пак, војник га није спазио кад је наишао, јер је био занет разговором са грађанином.

Овај господин Вемић, окружен што му је опростен један злочин за који је требао да понесе букагије на ногама, не престаје практиковати своју стару навику, да злоставаља војнике.

Вредно би било чути, да ли министар војни одобрава овако поступање са војницима и упропашћивање живота ових младих људи и хранитеља њихових породица?

Из унутрашњости и Нове Србије

Повлашћени лешинари

(Дојис из Пелагионије).

Јесте слушали о онима, што сису људску крв? О вампирима? Наш благородни чика Карл назива сличну једну појаву *вампиризмом*, и може нам о томе рећи много жалоснога.

Овде је реч о једноме таквоме чудовишту. Претвара се, често и дању, у хероја, лудака, лопова, суманутога; у црва, те пуза; лешинара, када нештеди ни мртве; у вампира, због чега је подалуко од људске крви. Последњи пут се јавило као старешина среза, а сада, као адвокат у једној лепој вароши у подножју Перистра.

Малена, црномањаста, дебела раста, лукаво и свирепог; блесасто-шљиво, комедијант у вицу, херој и лудак, оно плаћа каву лиром и из дана у дан, свима и свакоме казује своје подвиге, које је починило у својој скорашњој улози.

Тако, у једноме питомоме месту, чије се авети грдно плаши, ма да је само ствара, оставило је за собом безброј вампирских подвига.

Грк и Јеврејин, прелегело је оно крваво Облаково, и крајем 1912. г. издржало се ту, у тој околини као „Царско-Српски Старешина.“

Да би дошао до циља, вампир налаже дреку и звони на узбуну. Бе

дни људи из страха и сујеверја поверовали су. Но, неки нису. Ти су били у заблуди. Јер, оно и није било обична душа умрлога, већ у униформи. Један од њих, Наце Најдевић, жртва свога слободоумља, превиснуо је испослетку од батина. Његово шесторо децице оплакују његову смрт, достојну његова ума. Један бив. службеник егзархије, сада код нас, нежан и интелигентан, добија 30 корбача. Друга два службеника, виђена, умна и слободних мисли, пошто су му указали гостопримство, бивају у својој кући услужени псовком и шамарима. Грађанин Котевић је срећа, јер је у стању, да своје мукe ублажи са 150 турских лира.

Шта више, и школа није поштеђена. Величанствена, двоспратна, модерна. Вампир је и ту тражи своју сопствену сен. И једне ноћи испретура зграду. Глобуси, скупоцене географ. карте и Schreiber-ове слике, Föbel-ова средства за забавиште, богата педагошка књижица — све је то мирисало на егзархију, све је то груба жандармска рука исекала и спалила! Иако са немачким текстовима, иако потребне и српској настави, дивља мржња према култури, ако је само *шуба*, све је то уништила!

И много, сувише много таквих ствари од тога капетана, због којих

Ф Е Л Т О Н

Густав Јанзон

Грозница

Ко има времена сада за јело? Само чашу вина и мало кинина... и тада почиње петнајеста. Полудех од напрезања. Када будем изнемогао, молим вас, постарате се, да ме болнички персонал не мете међу болеснике од тифуса. И када као луд будем протеран ја ћу гласно викати, да су ратови потпуно непотребни, бар за лекаре. Не, пустићу нека остане. Ви би то сматрали као доказ, да сам ја неизлечив. Ја долазим. — Дајте томе хлороформа за неко време, или дајте му другог нешто, све једно шта, данас немамо велики избор. — Не, сестро, ја ћу бити, раздвајам и опет састављам, и... чујте како топови грме? Данас се још жешће бијемо. Погледајте, како замичу нова кола кроз улаз. Ако ме разум само изневери. Ова изненадна ларма је страшна. Пред собом имаш на столу једног сиромашног дечака и све иде добро. Али ту пуцају топови и лутају... баш у најважнијем тренутку. Не, више ни речи! Ја долазим, долазим. Ратови су апсолутно нужни, шта ви велите, сестро? Ви имате право. Ја сам у то уверен, ја верујем, то је најбоље.

Знаете сестро, ја сам некад писао

једну расправу и један колега је критиковао тако да од ње није ништа остало. Он је имао право, али то овде не важи. Он ме направити скоро немогућним. Када се вратим кући, изаваљу га на пиштоље и просвирају му куршум кроз тело. Сада пошто сам увидео нужност рата, знам зашто се употребљава. Мој колега је кратковид, не види даље од десет корака, то је по десан противник. И када народи отпочну рат, да... да... зашто? Можете ли ви или ма и један паметан човек то казати? Ја имам узрока, зашто не могу... сестро, вас се не тиче мој говор. То није ништа до раздражење. Сума историје је, што су народи узимали право, да с времена на време побесне... Ватра, грозница, погледајте. Али поједине индивидуе морају радити као разумна бића. Колективна смуштеност и... Шта је опет томе? Слава ли? Збогом, сестро, ја не мислим ништа о ономе, што сам казао, ја сам само уморан. Промислите! Ту доле чека петнајеста! Која удара мој пулс... Сви ми имамо грозницу, од генерала до трубача. Без наше кривце. Грозница је нужна, погледајте. Без грознице нема рата, дакле... Али кад се грозница истути и наступи умор... ужасно, сестро, ужасно... Сад долазим..."

Врата падоше тако силно у дво-

ше. Одмах затим зајубори тихо опело и слаб мирис тамјана мешао се са кужним ваздухом болесничке бараке. Напољу је свирало за јуриш. У даљини су грмели топови. Путем долажу трећа санитарска кола тетурајући.

Срет. Т.

Анатол Франс:

ОСТРВО ПИНГВИНАЦА

КЊИГА V.

Ново доба — Шатилон СЕДМА ГЛАВА

Власт жељено прикупља материјал противу Шатилона. У павиљону Адмиралитета нађоше се писма која су доказивала да је пре часни отац Агарик био у завери. Јавно мишљење одмах устаде противу калуђера. И, једно за другим, парламенат изгласа читаво туце закона који ограничаваху, умањавашу и покресивашу њихова права, имунитете, слободе, привилегије и бенефиције. Положај калуђера би тим јако погоршан.

Стојички подношаше пречасни отац Агарик строгост закона који су њега лично погађали, понижавали и притискивали, и пад адмирала чији је непосредни и најглавнији узрок био он. Њему и не падаше на ум да приклона главу пред несрећом, и

сматраше је као привременога госта. Он је ковао нове политичке планове, још смелије него пре.

Пошто је о својим плановима био довољно промислио, пође једнога јутра кроз коњишко шуму. Грабњо је крупним корацима напред и говорио испрекидане речи.

Када стиже на праг лабораторије где је побожни индустријалац, већ толико година, пекао златниликер свете Орберозе, не виде унутра никога, — место беше празно и врата закључана. Пође око зграде и наиђе позади пречаснога Корнемиза који је прислањао уза зид лествице.

— Јесте ли то Ви, драги пријатељу? рече му он. Шта то радите?

— Ето видиде, одговори калуђер из канијске шуме slabим гласом и погледа Агарика болним погледом. Хоћу у свој стан.

Његове црвене очне јабуке не потсећају више на победни сјај рубина; оне бадху мрачну, тужну светлост. Његово лице беше изгубило насмејану пунобу. Његова бела лобања није више веселила поглед; зној што га је изазивао рад и пеге од врућине беху прошарале чисту белину.

— То не разумем, рече Агарик. — Но, па то је лако разумети. Ево видите последње ваше завере. Масу закона који су били уперени противу мене ја сам изиграо. Али ме неки ипак тешко погађају. Осветољубиви људи затворили су моју лабораторију и подрум, отворили моје флаше и бурад; моја врата су

закључана. Сада морам у свој стан кроз прозор. Једва могу, са временом на време, да извучем боља сок са препаратима без којих не бих могао радити.

— Ви трпите говење, рече Агарик. Оно погађа све нас.

Калуђер из канијске шуме превуче руком преко забринутога чела:

— Ја сам Вам то прорекао, брате Агариче. Ја сам Вам прорекао да ће нас Ваше предузеће бацити у несрећу.

— Наш пораз је само моментан, рече живо Агарик. Он има чисто случајне узроке; он се објашњава из чисто случајних недаћа. Шатилон је био слаба глава; он се био оиди својом рођеном глупошћу. Саслушајте ме, брате Корнемизе. Ми не смејемо губити ни тренутка.

Ми морамо да ослободимо пингвински народ, морамо да му скинемо са врата тирани, морамо да спасемо државу, добру државу, да повратимо част католичке религије и углед католичке цркве. Шатилон је био рђаво оруђе; он је смрљан у нашој руци. Нађимо боље оруђе. Ја имам човека који ће рзорати пингвинску демократију. То је човек из грађанскога staleжа: Гомори. Пингвини су ништа према њему. Он већ има своју партију. То је човек који нам је потребан.

Још у почетку овога говора калуђер из Канијске Шуме беше метнуо једну ногу на прозор, а друга му је стајала на лествицама.

је после пет месеци морао бити на-
јурен из службе! Сада, и увек про-
клето судбо хероја!

Његова смрт није довољно опла-
кана; многобројне жртве пишу му
на овај начин некролог.

О, умрли капетане! Нека би те
назад сопствена авет удавила!

С. Пиркан.

Нов намет за сељаке у Подрињу

Шабач.

У Шапцу је заведена од стране
општинске управе од 1 маја једна
нова врста порезе, једна царина, као
кад се прелази из једне државе у
другу. Нама сељацима који све жи-
вотне намирнице набављамо у Ша-
пцу, немогуће је овај нови намет
шабачке либерално-самосталске фу-
зије подносити.

Да би надокнадила оно што по-
троши на разне дочеке, параде и
друге „патриотске“ свечаности и те-
реванке, општинска управа је про-
писала, да сваки сељак, чим уђе у
варош са колима и донесе штогод
да прода: кукуруз, зелен, јагње, сви-
че, дрва, мора да плати 0,40 дин,
што је сељаке много узбунило.

Ја сам седео на једном крају ва-
роши и посматрао шта се ради од
једног сељака. Многи од њих дође
без пет пара у варош и понесе по-
нешто на колима да прода. И чим
наступи на реон варошки пандур
му заповеднички викне: „Стој, дај
два гроша, па можеш проћи“. Се-
ља моли, кука, па онда псује, грди,
виче, али му ништа не помаже, кад
му каже да је ово на закону осно-
вано.

Сад настају избори за Народну
Скупштину, и сељак треба добро да
отвори очи за кога ће дати свој
глас: Да ли за Ђоку Марковића, Са-
муровића, Шкорића, Гавриловића и
друге гојазне дембеле буржоаских
партија који гледају да га лише и
оно мало земље још што је има и
која га храни, и отерају у наднича-
ре, или за Социјалну Демократију
која се искрено залаже за добро це-
лога радног народа, па и сељака.

Жене за штрајк

Секретаријат жена Соц. Демок-
рашких Приређивачица у недељу 15. ма-
ја, у 3 часа по подне другарски са-
станак у башти на „Михаиловцу“.
Улазна цена 0,50 д. од особе, поло-
вина прихода одређена је штрајка-
чком фонду Глав. Рад. Савеза.

Најбоље препоручујемо друго
вима да овај састанак што обил-
није посеће, јер ће поред лепих пе-
сама и играчке имати пријатно ра-
знобојење на чистом ваздуху.

Програм:

1. Драга Стефановић — Поздрав-
на реч;
2. Дежејте — Интернационала, пе-
ва хор „Абрашевића“;
3. М Горки — „Бура“ декламује
М. Благојевић;
4. Кад прво сунце — пева хор „А-
брашевића“;
5. Ј.Б. Димитрова — Прокуни Мај
ко, декламује Р. Илићка.
6. Ст. Мил. Шијачки — Химна „А
брашевића“ — пева хор „Абраше-
вића“.

— Ја и то предвиђам, одговори
он, улазећи кроз прозор у свој стан.
Ви се нећете смирити пре но што
се постарате да ми сви, до послед-
њега човека, будемо протерани из
ове лепе, миле и слатке земље Пин-
гвиније. Лаку ноћ!

Агарик стајаше крај зида и пре-
клињаше својега сабрата да га саслу-
ша до краја:

— Увидите боље своју корист, Кор-
немизе! Пингвинија припада нама.
Шта треба па да је освојима? Још
један напор... још једна мала нов-
чана жртва, и...

Али калуђер из Канијске Шуме,
и чувши последње рече Агарикове,
беше већ у својем стану.

— Наставиће се —

Наш велики борац Лијкнехт ре-
као је: Кад пролећер да свој мар-
ш за буржоаску штампу он онда
врши издају према радничкој класи.
У овим речима има много више ду-
бине него што се на први поглед
чини. Буржоаска штампа, нарочи-
то жушта, што је отров који разје-
да и разариза велики пролећерски
организам. Напоље с њом, пошто
нам она ништа не треба! Раднич-
ке Новине јуријају својим чистаоци-
ма све што један журнал треба да
им јружи.

Carus.

Шта је са радничким правилима?

Још пре балканских ратова Рад-
ничка Комора у споразуму са Ин-
дустријском Комором коначно је из-
радила радничка правила, која
треба да регулишу односе између
власника радње и радника по За-
кону о радњама. После неких про-
мена и доуна од стране Министар-
ства Привреде радничка правила
била су са свим готова и очекивала
су само потпис Министра Привреде.
Али ратови су бацили у архиву ова
правила.

После ратова једна омања коми-
сија под председништвом Др Богд.
Марковић, начелника одељења за тр-
говину, радност и саобраћај понова
је покренула ову ствар и израдила
коначну редакцију ових радничких
правила. И овом приликом очекива-
ла се само потврда од стране Ми-
нистра Привреде. Али баш у то време
као на зло установи се одсек за со-
цијалну политику и би постављен за
шефа одсека познати непријатељ рад-
ничке класе и признати чувар ес-
нафских и фабричких привилегија г.
Сима Аврамовић. И овај типус, про-
жет ненормалном и болесном мрж-
њом према пролетаријату, узе ову
ствар у своје руке, стрпа раднич-
ка правила у своју фијоку и до дан
данас се не потврђују радничка
правила, чију је редакцију Радничка
Комора била израдила још пре три
и по године.

Ето како социјалну политику води
шеф привредне инспекције. Ми пи-
тамо меродавне факторе, да ли је
г. Сима Аврамовић постављен за
шефа одсека за социјалну политику
ради провокаторске саботаже над
Законом о радњама или пак ради
спровеђења и контролисања Закона
о радњама?

Окружна конференција На Тимоку

Одржана у Књажевцу 1. Јуна 1914. г.

1. Јавни збор.

Пошто је пре подне одржан је
дан велики збор на пијаци, на коме
су с најбољим утиском говорили дру-
гови Марковић, Радовановић, Мил-
кић и Туцовић, одворена је у 2 са-
та после подне окружна конферен-
ција. У раду конференције учеству-
ју 40 делегата, чији рад прати ве-
лики број гостију из Књажевца и
околине.

2. Отварање конференције.

Пошто је отворио конференцију
друг Срејен Марковић, стари бо-
рац и честита старина, дао је реч
другу Д. Туцовићу, изасланику Глав-
не Управе Српске Социјалдемократ-
ске Партије.

Д. Туцовић, поздрављен бурним
аплаузом, изјављује да је дошао са
другом Милкићем као изасланик
Главне Управе Српске Социјалдемо-
кратске Партије. Поздрављајући у
њено име ову јрву нашу окружну
конференцију на Тимоку, ја исти-
чем, вели друг Туцовић, да је наша
партија чиста демократска партија
и да се тај њен карактер види и
по овим нашим раду. У нашој пар-
тији, социјалној демократији, не иде
се за личностима, ма како оне би-
ли угледни чланови њени, већ сви
чланови Партије равноправно одре-
ђују правац партијског рада. Ради
тога и ви сте се данас скупили и
ја желим да ви у току тога рада
осетите колика је разлика између
буржоаских партија и социјалне де-
мократије.

Ова конференција је сазвана још
пре месец и више дана, када је у-
право у Народној Скупштини било
истакнуто питање уставне реформе.
Данас, међутим, то питање је по-
тиснуто с дневног реда, а дошло
је питање нових избора. Они су на
прагу. И са жељом да рад ове кон-
ференције буде срећан увод у нову
изборну борбу, ја јој желим срећан
рад. Срећан вам рад, другови!

3. О рударима.

После ове поздравне речи друга
Д. Туцовића, друг Пејтар Радован-
овић, рударски радник из Злата,
приступа своје реферату: о сјању
социјалистичког покрета у окру-
гу шимочком и положењу рудар-
ских радника.

Организација у Зајечару, вели
друг Радовановић, није довољно ја-
ка, и ако је то окружна варош у
овоме округу; она није јака због
тога што радници не читају. Тек у
последње време раде боље. Међу-
тим, у лојској организацији се ра-
ди паметно. Из тога села лиферује
се за руднике око 7—800 људи који
су се, долазећи у додир са радни-
цима, боље просветили и навикли
на социјалистички рад. Сада имамо
52 члана Партије, 41 члан синдика-
та по рудницима. Организација у

Подгорцу пада у очи по томе што
њени чланови непознају потпуно
наш програм. Ту смо прошлх из-
бора добили 101 глас, а сада ћемо
за собом повући цело село. 1910,
притиском власти, стара организа-
ција је уништена, а нова је створена
са 22 члана. У Шарбановцу имамо
око 54 чланова. Бољевачка органи-
зација, раније створена, и сада се
креће. У Гамзиграду и другим се-
лима све је готово за организацију.
Али је нарочито важно сворити ор-
ганизацију у Бору и Прлићу, јер
су то рударска села; тако исто за
организацију се јављају и остала
места која говорник изброја. У оп-
ште свет у моме крају, под утица-
јем привредног развитка, готов је
да се партиски организује зашто што
очекује да тим пућем појави свој
мајеријални положај. Од тога ру-
дари и сељаци који по рудницима
раде очекују стварање синдиката.
Нарочито је важно што у нашем
крају свако село чита Радничке Но-
вине, бар један број, и сви очеку-
је нешто само још од социјалне де-
мократије. Наша је дужност да ра-
димо личним обавештавањем и упу-
ћивањем на читање. Таквим радом
треба свет спремити за социјали-
стички рад.

Референт, најзад, даје кратка оба-
вештења о положају рударских ра-
дника и жели да другови из Кња-
жевца обрате пажњу на рударске
раднике, нарочито на оне који раде
на оближњим рудницима. Јер ру-
дарски радници потребни су целој
нашој Партији и радничкој класи у
Србији (Тако јел).

— Наставиће се —

VII Конгрес Главног Радничког Савеза III седница

(8.)

Председник вели да неки друго-
ви, који нису били ту кад је на њих
дошао ред да говоре, траже да им
се накнадно да реч. Збор одлучује
да им се не да реч.

П. Павловић: Душан Пешић је за-
хтевао да се именују организације
које су према Гл. Р. Савезу посту-
пиле онако како се не може допу-
стити. Било је таквих организација,
као што се то да видети и по не-
предавању савезних књижица. Друг
Пешић је покренуо питање о ску-
поћи и о кооперативном покрету.
Наш синдикални покрет живи од
скупоће. Готово све борбе црпле су
своје снагу и акцију из ње. Што се
тиче кооператива, сваки је могао ви-
дети да је таква идеја и такав по-
кушај код нас до сада редовно про-
падао кривицом самих наших радни-
ка. Ми треба да заталасам масе за
борбу противу скупоће и за коопе-
ративни покрет.

В. Трешчанин говори о финанси-
ској политици Гл. Р. Савеза. Што
се тиче уређивања Радничких Но-
вина, о томе је рекао доста друг
Душан Поповић, а ја ћу његов го-
вор допунити само изјавом, да са
уређивањем нашега листа може сва-
ки бити задовољан.

Главни Раднички Савез је свој рад
саображавао покретима покрета. То
се види и по обустављању издава-
ња помоћи за време ратова. Тек се
сада види колико је ово било на
своје месту и колико је то безу-
словна потреба данашњег живота
и рада нашега покрета. Вели да не
стоји у истини да Гл. Савез није да-
вао улупства за подизање покрета.
Ми смо опали у броју чланова, али
је то последица рата. Што се тиче
статистичких података, томе су се
послу одавале само неке и то ма-
ње организације. А по табели рада
синдикалних већа може се видети
за све како су се обдавале.

Говорећи о растурању штампе, ве-
ли да је узрок недовољноме расту-
рању штампе у томе што се одмах
при оснивању покрета није ударио
добар темљ. Прво се подижу ор-
ганизације, па се после оне ангажују
за штампу. Али наши функционери
не воле да врше овај посао. Што се
тиче пријављивања штрајкова Глав-
ном Радничком Савезу, многе су ор-
ганизације пријављивале штрајк кад
он већ наступи, а врло често га ни-
су ни пријављивале.

Напомена о нераду Гл. Р. Савеза
не одговара истини. Он је радио, о
чему сведочи и мајска демонстрација
1913. год, у чијим је редовима било
више хиљада млађих радника који
нису били отишли у рат. А ово је
несумњиво заслуга и дело Гл. Р. Са-
веза. Управа је у опште радила о-
нолико колико је могла отети вре-
мена од осталих радова. Многи чла-
нови управе ангажовани су на по-
словима у партији, у парламенту, у
својим синдикалним организацијама

и т. д. Ово је у неколико и одго-
вор другу Рисговићу. Монополски
савез је покренуо свој лист без од-
обрења Гл. Р. Савеза, а није имао
ни способних снага за уређивање
тога листа. Вели да су секретарија-
ти имали успеха у организовању ру-
дарских радника. Гл. Р. Савез је за-
довољан радом шабачког секретара,
а тако исто и нишког. Оно што чи-
ни неке функционаре незадовољним
са радом ових секретара, то је што
су они мислили да су секретари тре-
бали да раде све техничке послове
у пододборима.

Доганџић је навео да Гл. Р. Са-
вез није радио у мањим организа-
цијама, па је навео као пример књи-
говесце. Међутим делегати тога са-
веза могу обрнуто рећи.

Синдикални преглед

Седница Глав. Раднич-
ког Савеза. Позивају се чла-
нови управе и контролне ко-
мисије да неизоставно дођу на
седницу данас, 13. јуна, у
6 и по часова увече.

Благајницима Савеза. Позива-
ју се благајници појединих Савеза,
који су приликом давања квоти у
одсуству благајника Глав. Раднич.
Савеза добили привремене призна-
нице, — да ће признанице одмах
враће за које ће добити оригинал-
не признанице.

Благајник Гл. Рад. Савеза.

Жртва рада

Никола Цветковић фабрички ра-
дник био је осакћаен при раду у
штосфари Илића, Теокаревића и Пе-
тровића 4 септембра 1913 год. ноћу
у 10 час. Сва му је десна рука из-
ломљена — прсти одсечени, и он је
онеспособљен за рад. Дуго времена
ови лесковачки делати нису хтели
никаку накнаду издати овој радни-
ку за ову повреду. Кад су привре-
дни инспектори долазили у Леско-
вац, они апсолутно ништа нису хтели
предузети у корист овог осакћаеног
радника. Тек кад су делегати Глав-
ног Радничког Савеза и Радничке
Коморе узели ову ствар у своје ру-
ке, тада је друг Никола Цветковић
добрио од фабриканата накнаду.

9. јуна т. г. друг Н. Цветковић
послао је управи Радничке Коморе
следеће писмо:

„Част ми је јавити Радничкој Ко-
мори, да су ми фабриканти Илић,
Теокаревић и Петровић издали 718
дин. 20 пар. дин. на име накнаде за
повреду. Чим сам био исплаћен фа-
бриканти су ми дрско добили, да
сам неспособан и да им више ни-
сам потребан.

Захваљујем вам што сте се потру-
дили и заузели код „Београдске За-
друге“ те сам одмах исплаћен.

Поздрављам вас и све другарице
и остајем с поштовањем бивши фа-
брички радник.

Н. Цветковић“

По овом конкретном примеру мо-
жемо судити, шта раде ови разбој-
ници и делати у Лесковцу са својим
„белим робљем“. Ми смо већ један
пут писали о томе, како наши фа-
бриканти ординарно и гнусно воде
трговину са радничким повредама.
Они осигуравају своје раднике на
случај повреде код „Београдске За-
друге“ и „Росије“ без икакве кон-
троле од стране Министарства При-
вреде. 7 привредних инспектора пра-
ве се глуви и слепи, кад је у пита-
њу живот и здравље српских радни-
ка и ниједан пут нису казнили лес-
ковачке фабриканте за то, што се
њиховом кривицом догађају несре-
ћни случајеви.

Лесковачки хајдуци осигурали
су своје раднике код „Београдске
Задруге“ са 900 надница на случај
сталне неспособности, са 600 над-
ница на случај смрти а на случај
пролазне неспособности са 1/2 над-
нице. Поводом повреде Н. Цветко-
вића лекари су издали уверење, да
је он изгубио 42% своје радне
снаге. Према томе „Београдска За-
друга“ на основу уговора исплатила
је фабрикантима 718 дин. 20 пара,
јер је просечна надница повређеног
износила 1,90 дин. 20. априла т. г.
Илић, Теокаревић и Петровић при-
мили су ову суму новаца, али је
нису хтели одмах издати осакћаеном
раднику. Они су покушали јрво и
прво свој стари занат а наиме: да
најуре повређеног са фабрике и да
га отерају у село, давши му ни-
каку накнаду. А кад нису успели
са овим покушајем они су предузе-
ли нове кораке, т. ј. почели су звик-
аши повређеног, ученивши га са
малом накнадом и на последњу пре-
длагали му повраћање. Делегати
радничких организација у Лесковцу

препоручили су другу Н. Цветкови-
ћу да мало причека док Радничка
Комора не дозна тачно код „Бео-
градске Задруге“ на какву је суму
био осигуран. И тек кад је Кома-
ра известила повређеног да има да
јрима 718 дин. 20 пара дин., тада
је Н. Цветковић примио оволику
накнаду.

Ми питамо сада меродавне фак-
торе у Министарству Привреде, да
ли је њима сада штогод познато о
овој нечувеној трговини са раднич-
ким несрећним случајевима и да ли
они мисле штогод предузети проти-
ву ових грозних и одвратних шпе-
кулација, а тако исто ко је њима до-
зволито, да оцењују раднички живот
са 600 надница.

Последњи час

Напад устаника на Авлону

Драч, 12. јуна. Агенција Сте-
фани има вест, да коман-
дант руске шововаче јавља
из Авлоне, да је варош мирна
али чека напад устаника.

Преговори са Епиром

Ашина, 12. јуна. Текст саоп-
штења које је међународна кон-
тролна комисија у Албанији по-
слала прекојуче г. Зографосу:

Његово Височанство кнез Ал-
баније и његова влада пристале
су у целини и без услова на а-
ранжман утврђен на Крфу и остав-
љају међународној контролној
комисији пуну слободу да реши,
после проучавања на лицу места,
питање о Имаки и администра-
тивној подели. Што се тиче ост-
талих ваших писмених деклараци-
ја, придодатих тексту аранж-
мана, оне су предвиђене и ре-
шене члановима 1, 2, 3, 4 и 5
поменутог аранжмана. Под тим
условима коначно решење пи-
тања спада у искључиву надлеж-
ност Великих Сила, представље-
них у међународној контролној
комисији.

По пријему вашег коначног
одговора, ми ћемо званично до-
ставити ту одлуку Великим Си-
лама и наш долазак у Санти-
Каранта.

Август Краљ, председник ме-
ђународне контролне комисије.

Конкордат изм. љу Србије и Рима

Рим, 12. јуна. „Италија“ објављу-
је текст конкордата. Конкордат са-
држи 22 чланова.

Први члан утврђује да ће се апо-
столска, римска и католичка вера
вршити слободно и јавно у Србији.

Члан 2 вели да се Србија дели у
београдску архидијезу, са седиш-
тем у Београду, која се простире
на сву територију у границама које
је Србија имала пре лондонског и
букурешког уговора, и у подложну
скопљанску дијецезу, са седиштем
у Скопљу и простирењем на нове
области, које прелазе из пропаган-
дске јурисдикције под режим оп-
штег права.

Члан 3, вели, да београдски ар-
хидијекс и скопљански бискуп за-
висе, за црквене послове, непосред-
но и искључиво од Св. Столице.

Члан 10, односи се на верску на-
ставу омладине свих школа које су
потчињене архидијексу и бискупу
у њиховим односним дијецезама.

Члан 11, садржи правила за бо-
гословску установу у Београду или
његовој околини.

Према члану 12. српска влада при-
знаје важност бракава закључених
између католика и мешовитих бра-
кова, закључених у присуству като-
личких свештеника по законима
Цркве.

Члан 16, признаје правну личност
цркве и њену способност за врше-
ње права која јој припадају.

Члан 19, утврђује да свештеници,
мирска и калуђерско свештенство,
не могу бити принуђени да врше
јавна звања која се противе њихо-
вој вери и свештеничком животу.

Према члану 21. конвенција ће
ступити у важност одмах по извр-
шењу ратификацијама.

Члан 22, прописује да ће ратифи-
кације бити измењене у Риму, у нај-
краћем року.

Француски зајам

Париз, 12. јуна. Зајам од 805 ми-
лиона динара биће емитован са ин-
тересом од 91 и 3 и по динара ренше.

ТРИКОФИЛИНА (TRICOFILINA)

Доктора Л. ФЕРКО, лиферанта Кр. Талијан. Двора из Милана на основи гаса (петролеума)

СРЕБРН САТ ЗАТВОРЕН

Анкер . . . Дин. 20
Цилиндар . . . 15
Никлен . . . 9

Тражите илустрован ценоник

ПЕТРА М. ЗАРИЋА
Београд — Терезије

134,4—10

2 шегрта потребује лимарска радња и то из унутрашности Србије или из новоослобођених крајева; услови: 3 године учење заната. Ученик имаће стан и храну, морају бити стари 14 год. и писмени.

Јован Сремац и Син
Краљ. Срп. Двор. димази.

199,3—3

ОТПЛАТНА РАДЊА КОД „ВРАЧАРЦА“

Делиградска ул. бр. 6. преко од „Славије“
Добила велики избор мануфактурне и платнарске робе а нарочито собног намештаја. Продаје са врло ниском ценом.
131,9—10

Потребујем

једног берберског радника.

Посао је сталан. Ступити може одма.

Јавити се потписатом

Живан Мидовановић
берберин из Аранђеловца.

198,3—3

НОВО ОТВОРЕНА РАДЊА

готовог Мушког, Женског и Дечијег ОДЕЛА БЕНВЕНИСТИ И МАНДИЛОВИЋ

Краља Милана ул. бр. 37.
(до Браће Марковића обућаре)

Има увек огроман избор сваковрсног одела, како за рад тако и за празничне дане.

За унутрашност шаље уз доплату, ако се не допада прима се натраг.

137,16—100

У ЗАВОДУ БЕЛОГ РУБЉА

Жице Стаховић

Краља Милана ул. бр. 59.

КОШУЉА МУШКИХ у фарби 4-50 ном. од најјачег чешког зефира.

ГАЂЕ МУШКЕ 2-50 комад, од јаког чешког платна комотне и добро ушивене.
70 26—50

КОНКУРС

Фонду радника Вој. Тех. За вода, потребан је један добар и стручан књиговођа са школском спремом.

Позивију се стручни кандидати да се са својим понудама и потребним документима изволе пријавити Управи поменутог фонда изјдаје до 30. јуна ове године.

Плата почетна 2400 дин. год.

Управа Фонда Рад. Вој. Тех. Завода — Крагујевац.

200,2—3

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Др. М. Селаковић

зубни лекар

саопштава својим пацијентима да се од 1. маја ове године због увећања атељеа преселио из зграде „Дом Анкер“ у

ГРАНД ПАСАЖ

Стан на првом спрату. Улаз из Кнез Михаилове улице и Обилићевог Венца.
160,6—10

НОВО!

НОВО!

Посребрен комплетан апарат за бријање, са чан четом, четком за мазање сапуницу, једним антисептичним сапуном за бријање и једним ножем, у засебној лепо удешеној шатули (кутији) продајемо за свега Дин. 3.

Шаљемо поштом уз доплату са поштанским трошковима од 1 динар.

Велико стовариште нирбершке робе, грамофона и грамофонских плоча

РУСО И КАЛМИЋ

Васина улица бр. 5.

такође смо добили на стовариште једну нову врсту Грамофона који каквоћом и изврсно јаким гласом надмашују све друге скупље грамофоне и продајемо их по само 40 дин. комад.
158,7—10

Ланаму Жиранди

Шешира, сламни и филцани.

Кошуља, бели и у боји.

Лодкошуља, нецовани као и других.

Рукавица, кончани и свилени.

Чарапа, летњи у боји.

Краватне, модерне.

Марамнице, цепене све сорте.

Штапове и Амреле

као и осталу робу, препоручује Галантериска Трговина

Милана Т. Настасијевића

Београд — Коларчева улица број 10.

(преко пута дрогерије „Гуслар“)

140,10 10

КО ЖЕЛИ

да се потпуно а јевтино снабде и добије све

ВЕЛОСИПЕДСКЕ ДЕЛОВЕ

Нека потражи САМО

Технички биро „НЕИМАР“

инж. Т. МИЛОЈЕВИЋ и Комп.

спроћу Главне Поште.

Телефон бр. 1880.

171,5—150

НОВО ТРГОВИНА НОВО

Помодно Мануфактурна Платнарска

ИСАКА МЕДИНЕ

Кнез Михаилова улица бр. 8.

Добила је у великом избору за женске тоалете штофова, свиле кресина воала, маркихета ејонжа, делина панаме, фулзара, штикераја и разних других тканина, као и дугмад, рекла, шила, позамантарије крагне, шнале, свилене панџлике, свиле нове шотшиш, и разног украса за исте.

Платна на комад за сваку употребу и то по цени од 16 дин. комад па на више препоручује за врло доброг без штирка.

На захтев шаљем мустре. — Цене су умерене и утврђене.

170,6—20

НОВО-ОТВОРЕНА ПОМОДНО МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Кнез Мих. бр. 29. — ПЕТАР НИКОЛИЋ — БЕОГРАД.

добила је у великом избору!

Епонжа у свима бојама за костиме (ново)

Штофова за костиме, хаљине и блузе

Свиле за целе хаљине и блузе

Крепона свиленог, полу-свиленог и вуненог.

Шпици - штофова, мантиских чипака, швајц, белних радова, дугмета (Catalita) и сав припадајући

прибор за кројачице.

НАЈБОГАТИЈИ ИЗБОР КУМОВСКИХ СВЕЂА И ПРЕВЕЗА

158,8—10

јединствено и у целом свету признато као најбоље средство за рашћење косе и против њеног опадања, а лечи савршено од перути и даје коси диван сјај.

Добија се у свима Дрогеријама, Апотекама, бољим трговинама и берберницама.
174,6—30

ЛА НАЦИОНАЛ У ПАРИЗУ

НАЈВЕЋЕ ФРАНЦУСКО ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО основано 1830. године

Гаранције друштвене: преко 750,000.000. — франака

ЛА НАЦИОНАЛ отпочело је свој рад у Србији и врши све врсте осигурања живота по најмодернијим комбинацијама и најкултантнијим условима. Ближа обавештења даје: Дирекција за Краљ. Србију. Трговачка 4. (до Кнез Михаилове ул.) као и сви овлашћени агенти друштвени

Ради сигурности својих осигураника друштво је уложило огромне суме у српске државне обвезнице, а подиже и своју палату у Београду у Кнез Михаиловој ул. бр. 36. (преко пута плаца Академије Наука).
149,5—20

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

САБО И КОСТИЋ

Коларчева ул. бр. 9. Телефон 279.
ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈУ СЛЕДЕЋУ РОБУ:

За обућаре све врсте коже као: бокс телећи, бокс јунећи, шевро француски, американски и немачки; ћона кропона у целим кожама и полуткама из најбољих фабрика, озрајне и све остале коже као и све врсте ситница које за обућаре припадају.

За папуције ћона енглеског, сомота веженог и штампаног.

За седларе коже за седишта свињске и кравље, вашетне, дрвенице и остало.

За ћурчије све врсте коже у боји: црне, жуте, и црвене, зелено тирше, напрстака, игала и конца.

Поред именоване робе имамо још и следећу робу на стоваришту:

Папуча, мушких, женских и дечијих, кожных, сомотских, плишаних и вежених у свима врстама израде и продајемо на туце и на 1 пар.

Сунђера за прање кола, јеленске коже за прање кола, чишћење адиђара и прозора.

Мушете за столове и кревете у свима врстама.

Цираде за покривање кола, вагона и робе на комад и на метар.

Сву робу продајемо са умереном и солидном ценом на више и на мање.

Робу шаљемо поштом, лаћом и железницом, а свака се поруцбина тачно и брзо извршује.
122 8—60

ПОМОДНО-ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ И БЕЛОВИЋ

БЕОГРАД, Кнез Михаилова улица

Добила је за наступајућу сезону у великом и укусном избору Мушких шешира: филцаних, меканих, црних у свима најмодерним бојама. Сламних шешира свих врста. Мушких кошуља, белих и у боји, крагнова, манжетни. Машини најмодерних, обућа и свих других помодно-галантериских артикала.

Цене су врло солидне и утврђене. Поручбине из унутрашности извршујемо одмах.
175,5—10

ПАЖЊА МАШИНИСТИМА, МЛИНАРИМА И ЛОЖАЧИМА

НОВО!

ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКА РАДЊА

Стевановић и Стахишић

Краља Милана ул. бр. 3.

Добила је у великом избору разне машинске робе, као: машинских кајиша, опуте, азбест пакунга у таблама и гајтана сувог масног и графитираних мазалица за зејтине и маст, стаклених цеви за водоказе, манометри и вакуметри, панцер фењера за вршалице. Разних алата за машинисте и све друге техничке робе.

Цене солидне, услуга најбржа. За унутрашност и нове крајеве шаљемо однах робу уз повуку.
162,7—10

„Радничке Новине“ примају огласе по најумеренијој цени.